

Urban Warfare in the Twenty-First Century

Door Anthony King
Cambridge (Polity Press) 2021
270 blz.
ISBN 9781509543656
€ 23,30

Hoewel de *Defensievisie 2035* slechts constateert dat door de verstedelijking van onder meer Afrika en het Midden-Oosten conflicten steeds vaker plaatsvinden in grote steden, is de trend dat de urbanisatie wereldwijd sterk toeneemt en deze bebouwde gebieden daardoor een steeds dominantere rol in de oorlogvoering van de toekomst zullen krijgen. Het boek *Urban Warfare in the Twenty-First Century* geeft een verfrissende kijk op deze ontwikkeling. De auteur, professor Anthony King, is hoogleraar War Studies aan de Warwick University en heeft meerdere publicaties over de cohesie van kleine groepen op zijn naam staan. Hoewel King te boek staat als socioloog en hij zijn boek 'een sociologie van de verstedelijkte oorlogvoering' noemt, ontbreken verwijzingen naar wetenschappelijke modellen. Daardoor heeft het boek een pragmatische en praktische inslag, wat het prettig en boeiend leesbaar maakt. De recente gebeurtenissen in Oekraïne vormen een goede gelegenheid om dit boek eens te toetsen.

In elf hoofdstukken schetst King de ontwikkelingen, waaronder de rol van veldversterkingen (Walls), luchtbombardementen (Air), artil-

lerie- en luchtsteun (Fire), manoeuvre (Swarms), vreemde troepen (Partners) en de informatiecampagne (Rumour). In deze hoofdstukken worden vooral de trends beschreven die kenmerkend zijn voor de eerste twee decennia van de 21e eeuw ten opzichte van de vorige eeuw. King bedient zich daarbij van talloze voorbeelden, zoals Stalingrad, Belfast, Grozny, Fallujah, Mosul, Ramadi, Donbass (2015) en Marawi. Hij sluit af met een hoofdstuk over verwachtingen voor de periode tot 2040 (Armageddon).

Theorie over urban warfare

King maakt onderscheid tussen verstedelijkte gebieden en andere oorden. De grens ligt voor hem bij ongeveer 3000 inwoners met een dichtheid van minder dan 400 inwoners per vierkante kilometer. Daaronder is het optreden meestal een tactisch probleem voor pelotons en compagnieën. Maar ook politieke motivatie, openbare orde en de intensiteit van het gevecht spelen een rol bij de vraag of de theorie over urban warfare van toepassing is.

Bij interstatelijke conflicten is het niet alleen de groeiende verstedelijking die het belang doet toenemen. Als een rode draad loopt

door alle hoofdstukken dat het optreden ook wordt bepaald door de afnemende troepenaantallen bij alle partijen sinds de Koude Oorlog. Legers zijn niet meer in staat tot een samenhangend gevechtsveld, maar moeten steeds meer plaatselijk convergeren naar beheersende gebieden die veelal in bebouwde omgevingen liggen. Dit wordt geïllustreerd door een vergelijking te maken tussen de invasie van Irak in 1991 en 2003. In 1991 stonden 16 geallieerde divisies met 334.000 man tegenover 43 Iraakse divisies met ongeveer een miljoen man. Alleen het gevecht om Khafji mag de naam hebben van een gevecht in een oord. Voor de rest speelden de gevechten zich af in de woestijn, waar beide partijen hun gevechtskracht maximaal tot gelding konden brengen. In 2003 stonden vijf divisies met 143.000 man tegenover vier divisies en Fadayeestrijders met ongeveer 112.000 man. Dat er uiteindelijk nauwelijks gevochten werd, was eerder een gevolg van de lage kwaliteit van de Iraakse troepen, dan een gevolg van de plannen van beide partijen, want de coalitie verwachtte dat Saddam Hoessein alle steden als forten zou hebben ingericht. De enkele gevechten die wel gevoerd werden, vonden plaats in An Nasiriyah, An Najaf, Samawah en Bagdad.

Bij de strijd in de Donbas in 2014-2016 vonden de gevechten tussen het Oekraïense leger en de separatisten (met de Russen in hun kielzog) vooral plaats in Loehansk, Donetsk en vooral in Debaltseve (25.000 inwoners), Avdiivka (35.000) en Pisky (2000). Demografie lijkt daarbij niet doorslaggevend te zijn, want de Donbas is een echt platte-landsgebied. Maar zowel de Oekraïners als de separatisten

probeerden vooral industriële gebieden en verkeersknooppunten in de oorden te nemen en te behouden. Beide partijen convergeerden naar deze locaties omdat ze niet voldoende middelen hadden om een aaneengesloten front op te bouwen.

Microgeografie

Steden zijn omvangrijke en complexe organismen. Het is moeilijk om deze gebieden militair te doorgronden en de tegenstander te begrijpen, want zij komen veelal niet overeen met de methoden en normen van de moderne militaire organisatie. Sommige wetenschappers, onder wie David Kilcullen, pleiten ervoor dit soort gebieden militair vooral niet te beschouwen in de zin van tactisch belangrijke gebieden, naderingsmogelijkheden, hindernissen, enzovoorts. Zij pleiten ervoor een dergelijk gebied te beschouwen volgens de systeemtheorie met input, output, stromen, relaties, effecten, et cetera. King verzet zich hiertegen, omdat het ten onrechte veronderstelt dat een stad een gesloten en begrensd organisme is met vaste en stabiele processen. Op zijn best kan de systeemtheorie de context verhelderen. Maar het gevecht in verstedelijkte gebieden draait om de microgeografie van de bebouwing, waarin de afzonderlijke gevechten plaatsvinden en waar in- en output, invloeden of effecten irrelevant of zelfs onzichtbaar worden. Deze microgeografie is complex en ook voortdurend aan verandering onderhevig. Het is essentieel dat verstedelijkte gebieden worden gezien in termen van de bevolking en de samenstellende sociale groepen met belangen in, maar ook buiten de stadse omgeving. King heeft hier zeker een punt waar het om het tactische niveau gaat. Maar

zijn boek beschrijft eigenlijk de brede ontwikkeling van de oorlogvoering, waarbij een systeembenadering toch de noodzakelijke inzichten kan verschaffen voor het strategische en operationele niveau. Zo is infrastructuur, naast de sociale opbouw van een stad, immers net zo bepalend voor het verloop van het gevecht.

Manoeuvre

Interessant is het hoofdstuk over de manoeuvre (Swarms). King bestrijdt de 'gefragmenteerde manoeuvre': niet-lineaire en *non-contiguous* tactische activiteiten door verspreide *swarms*. Gebaseerd op de post-moderne, Israëlische theorieën van Naveh en anderen, zouden autarkische eenheden zelfsturend in een polycentrisch netwerk vijandelijke steunpunten kunnen doorbreken, vooral door gebruik te maken van *mouseholing*: het slaan van bressen in huizenblokken waardoor kwetsbare bewegingen in de straten kunnen worden vermeden. King zegt dat *mouseholing* niets nieuws is. Nieuw zijn wel de drills die zich ontwikkeld hebben tot *close-quarters battle*, maar die leiden niet tot de gefragmenteerde manoeuvre. De ervaringen in Fallujah, Mosul, Marawi en Sadr City zijn anders. De manoeuvre is eigenlijk dood en maakt plaats voor een slijtageslag. Tanks, pantser- en genievoertuigen hebben daarbij de essentiële, maar steunende rol om onder meer met direct vuur bewegingen van de infanterie mogelijk te maken. Hoewel de manoeuvre in principe nog steeds een efficiënt middel is om succes te behalen, is dit in verstedelijkte gebieden tegenover een tegenstander die vastbesloten is dit gebied te behouden, door de hoge intensiteit een illusie. Het verschil met de 20e eeuw is dat dit niet meer

aaneengesloten gebeurt, maar lokaal. Het gevechtveld bestaat uit plaatselijke microbelegeringen, waar luchtsteun, artillerie, infanterie, tanks en bulldozers samenkomen. Voor een lineair en samenhangend gevechtveld ontbreken bij alle partijen immers de vereiste troepen.

De gebeurtenissen in de Oekraïens-Russische oorlog lijken King gelijk te geven. Het uitvoeren van 'sexy' manoeuvres tegen een hardnekkige en verbeterde tegenstander blijkt meestal niet haalbaar en de operaties ontaarden in langdurige, felle en lokale gevechten. Ook in de komende twintig jaar zal urban warfare steeds dominant worden, omdat de bebouwde gebieden zo groot zijn dat ze nauwelijks vermeden kunnen worden en vooral omdat ze nog altijd de meeste bescherming bieden tegen de toenemend letale vuurkracht.

Urban Warfare is voor iedere professional die zich conceptueel bezighoudt met de toekomst van de oorlogvoering een zeer lezenswaardig en inspirerend boek. Alleen kun je voor die toekomst urban warfare niet in isolatie bestuderen. De vraag is of urban warfare tot een afzonderlijke militaire theorie en dus tot een aparte doctrine leidt, zoals dat nu het geval is. Urban warfare wordt doctrinair nog steeds als een bijzondere omgeving beschreven. Of moet de invloed van bebouwde gebieden volledig deel uitmaken van de theorie over aanval en verdediging? Zo roept het boek toch een aantal vragen op hoe verder om te gaan met urban warfare. De gebeurtenissen in de Oekraïens-Russische oorlog lijken de inhoud van dit boek in elk geval wel te bevestigen. ■

Ton de Munnik, kolonel infanterie (b.d.)